

VIOLÈNCIA: TOLERÀNCIA ZERO

Si es realitzen diferents activitats es recomana emplenar una fitxa per a cadascuna d'elles.

Fitxa del projecte

Any de la formació*	2012
Trimestre en què s'ha fet l'activitat* <i>(Trieu-ne un)</i>	Tercer trimestre
Comunitat autònoma* <i>(Trieu una comunitat)</i>	Catalunya
Centre educatiu <i>(Nom del centre)</i>	INS Rubió i Ors
Títol del projecte* <i>(Títol de l'activitat que es proposa fer)</i>	Gènere i sexisme a la premsa
Autors / es* <i>(Poseu el nom de cada autor en una línia)</i>	Teresa Diez
Etapa educativa* <i>(Trieu una o més etapes i esborreu la resta)</i>	Batxillerat
Curs* <i>(Trieu un o diversos cursos pertanyents a l'etapa triada)</i>	1r de batxillerat
Temàtica* <i>(Trieu-ne una o més i esborreu la resta)</i>	Gènere i sexisme
Resum breu* <i>(Extensió aproximada de 7 línies o 70 paraules)</i>	Anàlisi i reflexió sobre els estereotips de gènere mitjançant el debat i el treball sobre articles de premsa en què apareix la violència de gènere.
Tipus d'activitat <i>(Trieu un tipus d'activitat i esborreu la resta)</i>	Notícies / anuncis premsa
Presentacions dels tallers <i>(Indiqueu si cal utilitzar alguna presentació dels tallers del Programa per fer l'activitat)</i>	Gènere i sexisme
Altres materials <i>(En el cas que s'hagi utilitzat algun arxiu que no es pugui incloure dins de l'apartat d'annexos d'aquest document, indiqueu el nom exacte de l'arxiu que envieu juntament amb aquest arxiu)</i>	VT0FP003_Genere_i_sexisme.ppt
Durada aproximada* <i>(Trieu el nombre de sessions de 60 minuts)</i>	2

VIOLÈNCIA: TOLERÀNCIA ZERO

<i>necessàries per realitzar l'activitat a l'aula. Elimineu la resta)</i>	
Idioma* (Trieu l'idioma)	Català

VIOLENCIA: TOLERÀNCIA ZERO

Projecte

En aquesta part del document es desenvolupa la proposta de treball de l'activitat.

Descripció breu del centre
Presentació* <i>(Introducció i justificació del perquè s'ha plantejat fer l'activitat.)</i>
L'activitat tractava sobre els estereotips de gènere, els rols tradicionals, les creences relacionades amb aquests i les relacions de poder entre sexes. El tema era prou atractiu per a l'alumnat i no va ser difícil que mostressin interès. L'alumnat d'aquesta edat comença a tenir parella més o menys estable i tothom tenia coses a dir sobre la seva manera de relacionar-se amb membres del sexe de la seva preferència.
Descripció breu del grup amb el qual es treballarà *
Alumnat de 1r de batxillerat (16 -18 anys).
Objectius* <i>(Finalitat de l'activitat. Poden definir-se objectius generals i / o específics.)</i>
Objectius transversals relacionats amb l'activitat: <ul style="list-style-type: none">• Fomentar en l'alumnat la reflexió sobre les relacions personals entre membres de diferent gènere per tal que s'adonin de la influència cultural i social del patriarcat dins la nostra societat.• Entendre que les actituds sexistes generen prejudicis i que la discriminació és negativa per les dones i els homes.• Qüestionar els rols de gènere.• Promoure el respecte i el comportament igualitari.• Donar a tothom l'oportunitat d'expressar el seu parer i animar-los/les a fugir d'estereotips i viure les seves relacions personals, siguin o no de parella, d'acord amb els seus propis criteris.
Objectius relacionats amb tot el curs: <ul style="list-style-type: none">• Prendre consciència que la violència existeix de forma quotidiana i promoure un canvi d'actitud entre els nois i les noies.• Fomentar l'actitud crítica davant les idees establertes.
Previsió de conflictes previs i resultats esperats <i>(Explicació dels resultats esperats i dels problemes o conflictes que es preveu que es podrien produir durant el desenvolupament de l'activitat.)</i>
Metodologia / pautes de treball* <i>(Explicació de la metodologia que s'utilitzarà per treballar l'activitat. Si hi ha materials relacionats com ara qüestionaris, textos, etc. es referenciaran aquí i s'inclouran al final del document com a annexos.)</i>
Sessió 1 Un dia abans de la primera sessió vaig introduir el tema, breument, perquè comencessin a pensar-hi. El dia de la sessió tothom recordava perfectament que la tutoria seria diferent i va ser molt senzill començar a treballar els conceptes amb el grup. Per començar vaig preguntar què en pensaven sobre les diferències entre sexes i entre gèneres. Val a dir que va caler aclarir què entenem per una cosa i per l'altra. Poc a poc la pissarra es va anar omplint d'idees que els nois i noies anaven aportant. Vam començar amb diferències biològiques evidents i vam arribar a diferències de rol i a estereotips que no tot el grup compartia o veia evidents. La veritat és que va ser força interessant descobrir que, malgrat semblen superades, moltes de les idees preconcebudes sobre els gèneres encara perduren entre els nois i les noies joves.

VIOLÈNCIA: TOLERÀNCIA ZERO

Per iniciar tot el procés vaig posar a la pissarra les paraules “sexe” i “gènere” i l'alumnat va començar a dir en veu alta el que ells/elles creien que significaven. Vaig anar omplint la pissarra amb paraules tipus “home”, “dona”, “femení”, “masculí”, “masclisme”, “nines”, “color rosa”, “tractors”, “color blau”, “tòpics”, etc.

Els tòpics per definir els dos gèneres van ser variats però força tradicionals, per dir-ho així. La idea de dona estava associada a la llar, a la cura dels infants, a la cuina, a les converses sobre la vida dels o de les altres i a feines com ara infermera, professora, fornera, perruquera, cuinera, cangur, feines de neteja o estètica, dependent, etc. Els homes estaven associats al carrer, a conduir, a l'esport, a la idea de mascle i a feines com ara camioner, mecànic, bomber, policia, electricista, conductor, pastor, polític, etc. Tot el grup assenyalava les diferències sense cap mena de dubte i era conscient de la perpetuació dels conceptes al llarg de la història i de l'educació familiar i cultural. En aquell moment vaig introduir el concepte de *societat patriarcal* i tothom va veure que era exactament del que estaven parlant però sense saber-ho. Va ser molt interessant veure com mitjançant el riure i les bromes sortien tots els tòpics de manera natural.

A partir del concepte d'esport, que s'havia relacionat amb els homes, vaig escriure a la pissarra “violència” i “agressivitat” i vaig preguntar si eren el mateix o si hi havia alguna diferència. Tothom coincidia que la violència era negativa però l'agressivitat no sabien com classificar-la. Alguns nois que practiquen esport van introduir la idea que l'agressivitat és bona quan està relacionada amb la competició, amb les ganes de guanyar. La resta del grup també va compartir aquesta idea. Llavors vaig preguntar si l'agressivitat conduïa a la violència, ja que eren termes associats. Al començament la majoria del grup va dir que sí, que, clarament, si una persona era agressiva acabaria sent violenta. En aquest punt vam tornar a la idea de l'esport i tots/totes van veure que no sempre tenir un comportament agressiu vol dir ser una persona violenta. Vaig preguntar què era el que feia que algunes persones fossin violentes i d'altres no:

– La manera de ser, la personalitat de cadascú, l'autocontrol, profe...

van respondre. Aquí vam parlar de l'instint de protecció i de defensa associat a l'agressivitat i de la conducta apresada: la violència.

Vam anar un pas més enllà i vaig preguntar quins tipus de violència coneixien. La violència física va ser la primera, després la sexual i, per últim, la psicològica i verbal. Tot el grup coincidia que la violència física era la més comuna i que la violència sexual era la més difícil de superar. No semblaven gaire afectats/des per la idea de violència psicològica i vaig intentar aprofundir-hi una mica:

– què era allò?

De seguida em van respondre que els insults, els crits, els menyspreus, etc.

– I què passa als centres educatius? Què va primer?

Els insults i les bromes de mal gust.

Tothom va entendre ràpidament que la violència psicològica era la primera mostra de violència, el primer pas.

Un cop definides les diferents formes de violència, vam parlar de la violència dins la parella. Com és habitual en aquestes edats l'alumnat només parlava de violència de gènere en parelles heterosexuales.

Sessió 2

La sessió va començar recordant els temes tractats a la primera classe amb l'ajut del PowerPoint proporcionat pel curs. Després vaig voler reprendre el tema de la violència de gènere però dins les parelles homosexuals. Aquest fet va sorprendre força l'alumnat i vaig aprofitar per tornar a recordar la idea de sexe i gènere: era possible que un home tingués un rol femení dins una parella homosexual? una dona podia ser l'element masculí en una parella de dues dones? Tothom va veure que la resposta era afirmativa en els dos casos ja que es tractava de rols socials, deslligats absolutament del sexe de les persones.

El motiu principal de la segona sessió era centrar-nos en la lectura d'articles de premsa sobre violència

VIOLENCIA: TOLERÀNCIA ZERO

de gènere, desigualtat, intolerància o explotació vers les dones, que jo havia recollit durant els mesos d'abril i maig de 2012. Tots els articles eren breus i els vaig anar passant als nois i noies que, prèviament, havien format petits grups. Tothom llegia l'article del seu grup durant uns minuts. Després l'havien de comentar entre tots/es i, finalment, explicar-lo al grup del costat. Van estar llegint articles i parlant durant trenta minuts.

Finalment, tothom va recuperar la seva posició habitual a l'aula i van parlar dels articles llegits amb tot el grup. Les reflexions de l'alumnat es repetien ja que tots els reculls de premsa eren sobre notícies similars. Em van preguntar si havia estat difícil trobar els articles i quan vaig respondre que tots eren extractes de la premsa diària que rebia el centre es van quedar parats. Vaig animar els nois i noies a fer el mateix exercici que jo havia fet i buscar les notícies quotidianes sobre violència de gènere per tal que s'adonessin que era un fet habitual dins la nostra societat i que afectava persones i parelles de totes les edats i condicions socials.

Per acabar vaig preguntar si tenien cap idea per solucionar el problema i, gairebé unànimement, van respondre que l'educació. Les famílies i els centres escolars havien de fer un esforç per educar els nois i noies en igualtat des de ben petits/petites. En aquest punt vaig recordar al grup que si patien cap situació de violència, del tipus que fos, dintre o fora del centre escolar es podien dirigir a mi, ja que els feia la xerrada, al seu tutor/a, al o a la psicopedagog/a o a qualsevol membre del professorat de la seva confiança, per tal que poguéssim ajudar a solucionar la situació.

Recursos didàctics

Durant ambdues sessions vaig utilitzar el *brainstorming* per fomentar la reflexió i participació espontània de nois i noies.

Les explicacions van estar farcides d'exemples pràctics on, perquè ningú se sentís incòmode/a, em vaig posar a mi mateixa com a subjecte. Exemples: tots/es sabeu que m'agraden els cotxes, sóc menys dona per això? Sóc menys femenina? Si a la meua parella li agradés cuinar i estar a casa, pensaríeu que és menys home o que és menys masculí? Hauria d'acceptar que la meua parella em digués que em canviï de roba perquè no li agrada la que porto? Si tingués fills i la meua parella passés més temps que jo amb ells, això em faria menys dona? Seria menys femenina?

Després de llegir els articles es va generar un ambient de reflexió conjunta. No hi va haver un debat ja que tots i totes pensaven que aquelles situacions eren intolerables i que l'única manera d'evitar-les era l'educació dels infants.

Al final de la segona sessió, vaig passar un petit qüestionari per conèixer el grau d'efectivitat i aprofitament de les sessions.

Temporalització de les sessions de treball*

(Explicació del treball que es realitzarà durant cada sessió.)

Dues sessions de 60 minuts i una introducció prèvia, d'uns 15 minuts, feta en una sessió anterior.

Materials necessaris*

(Llista de materials, el més detallada possible, que es necessitaran per fer l'activitat. Per exemple: vídeo de la pel·lícula "Cobardes", pissarra digital interactiva, paper i bolígraf, etc.)

- Pissarra.
- Ordinador.
- Projector.
- Articles de premsa relacionats amb la violència de gènere.

Eines d'avaluació

(Explicació de les eines que s'utilitzaran per fer l'avaluació. Si hi ha materials relacionats com ara qüestionaris, enquestes, etc. es referenciaran aquí i s'inclouran al final del document com a annexos.)

Per conèixer el grau d'efectivitat i aprofitament de les sessions vaig preparar un qüestionari que es pot consultar, junt amb els resultats obtinguts, a l'annex 1.

Com s'ha desenvolupat el treball a l'aula

(Descripció de com s'ha desenvolupat el treball, per exemple: si els/les alumnes han participat en

VIOLENCIA: TOLERÀNCIA ZERO

major o menor mesura, si han demostrat interès, si hi ha temes que despertin més curiositat que altres, etc.)

Valoració d'objectius aconseguits i conclusions

(Valoració de si s'han aconseguit els objectius i explicació de les conclusions a què han arribat professorat i alumnat, un cop realitzada l'activitat.)

En general s'han assolit tots els objectius que m'havia proposat treballar amb el grup. Són uns nois i noies molt participatius i les sessions es van dur a terme a bon ritme i amb constants intervencions per part de l'alumnat. El tema els va interessar i va ser fàcil realitzar l'activitat que havia preparat. M'hagués agradat dedicar una estona més a les reflexions finals perquè dues sessions van ser una mica justes per deixar que tothom digués la seva, però el 1r de batxillerat és un curs complicat i el final de curs està sempre marcat per l'extensió del currículum.

Els dos grups es van quedar amb ganes de més tutories d'aquest estil. Caldria portar a terme un programa més extens que inclogués sessions amb tots els grups i nivells de secundària.

Personalment, treballar el tema de la violència en tots els àmbits que poden afectar els/les alumnes que veig cada dia ha estat molt satisfactori. Els nois i noies han après coses de la vida que, a la fi, és el que tot el professorat vol: que els/les alumnes creixin i es desenvolupin amb estratègies per afrontar problemes futurs.

Propostes de millora de l'activitat

(Explicació, un cop finalitzada l'activitat, d'aquelles coses que podrien millorar-la, com per exemple: suprimir alguna part, distribuir les sessions d'una altra manera, etc.)

El principal problema per portar a terme la implementació de l'activitat va ser la manca de temps. Durant el tercer trimestre tot el professorat aprofita al màxim les classes i fer la tutoria de batxillerat durant dos dies seguits va ser una mica difícil perquè la seva tutora havia planificat les sessions del Treball de Recerca. Crec que seria millor fer les sessions durant el segon trimestre.

El grup era massa nombrós per treballar continguts que requereixen participació. Potser hauria estat millor treballar en hores B, en què els grups són menys nombrosos. En qualsevol cas dues sessions van ser poc temps; si ho hagués de tornar a fer programaria una tercera sessió per a reflexions finals i aclariments.

VIOLENCIA: TOLERÀNCIA ZERO

Annex núm. 1

Qüestionari per valorar el nivell d'interiorització de l'activitat per part de l'alumnat

Per valorar amb certa objectivitat l'aprofitament de les sessions i les idees treballades, vaig passar el següent qüestionari al grup, que comptava amb 33 alumnes:

VIOLENCIA DE GÈNERE

ENQUESTA DE VALORACIÓ

Puntua de l'1 (gens) al 5 (molt) les afirmacions següents:

1. Amb aquestes sessions he après coses noves	1	2	3	4	5
2. El llenguatge de les classes era entenedor	1	2	3	4	5
3. He canviat d'opinió respecte a idees que tenia	1	2	3	4	5
4. A classe s'han aclarit tots els dubtes	1	2	3	4	5
5. M'han sorprès algunes idees	1	2	3	4	5
6. He entès tots els conceptes	1	2	3	4	5
7. És important tractar aquest tema a tutoria	1	2	3	4	5
8. Si em passa, sé a qui del centre demanar ajuda	1	2	3	4	5

RESULTATS DE L'ENQUESTA

El 70% del grup– 23 alumnes– va considerar que havien après coses noves amb una puntuació de 4 o 5 segons la graella.

Tot el grup va respondre que el llenguatge havia estat clar i les sessions fàcils de seguir.

Un 66% del grup– 22 alumnes– va dir que no havia canviat d'opinió respecte a les idees que tenia, valorant-ho amb un 1 o un 2 a la graella.

Només 3 persones– el 9%– van valorar que els dubtes no s'havien aclarit prou.

Un 58%– 19 alumnes– es van sorprendre amb algunes de les idees treballades a classe.

Tothom va entendre els conceptes treballats, o així ho van manifestar a l'enquesta.

Només una persona– el 3%– va qualificar d'innecessari tractar aquest tema a la tutoria.

Per últim 27 alumnes– el 82%– van afirmar que sabrien a qui recórrer si vivien una situació de violència de gènere o de violència de qualsevol tipus dins el centre escolar.